

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ   È È   ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 40298/08)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

3 Φεβρουαρίου 2011

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση **È È** και λοιποί κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Elisabeth Steiner, *πρόεδρο,*

Sverre Erik Jebens,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές,*

και τον André Wampach, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 13 Ιανουαρίου 2011,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 40298/08) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από είκοσι εννέα υπηκόους του Κράτους αυτού, τα ονόματα των οποίων εκτίθενται στο παράρτημα («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 28 Ιουλίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από την κυρία Ζ. Τσιλιούκα-Μούσμουλα, δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Γ. Παπαδάκη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 16 Νοεμβρίου 2009, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις τις ελκόμενες

από τα άρθρα 6 § 1 (διάρκεια της διαδικασίας) και 13 της Σύμβασης. Κατ'εφαρμογή του Πρωτοκόλλου αριθ.14, η προσφυγή ανατέθηκε σε μία Επιτροπή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Οι προσφεύγοντες ανήκουν στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ) με την ιδιότητα των ιατρών, σε βαθμό διευθυντή, και εργάζονται ή εργάζονταν στο δημόσιο νοσοκομείο Ευαγγελισμός.

1. Η διαδικασία που εισήχθη στις 10 Φεβρουαρίου 1995

5. Στις 10 Φεβρουαρίου 1995, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αίτηση ακύρωσης της άρνησης του νοσοκομείου να τους καταβάλει αποζημίωση για υπερωριακή απασχόληση, η οποία είχε ορισθεί στο 1/65 του βασικού μισθού τους με απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991 του υπουργού Οικονομίας, ενώ είχαν λάβει, μεταξύ 1^{ης} Ιουλίου 1991 και 31^{ης} Δεκεμβρίου 1993, ποσό που αντιστοιχούσε στο 1/100 του μισθού τους, στη βάση μίας απόφασης της 29^{ης} Ιουλίου 1991 του ίδιου υπουργού. Η τελευταία απέκλειε τους ιατρούς του ΕΣΥ από την αύξηση της αποζημίωσης.

Η συζήτηση, η οποία είχε αρχικά ορισθεί για τις 27 Μαΐου 1996, αναβλήθηκε δύο φορές με αίτημα των προσφευγόντων και έλαβε χώρα στις 31 Μαρτίου 1997.

6. Με μία προδικαστική απόφαση της 30^{ης} Ιουνίου 1997, το διοικητικό πρωτοδικείο απηύθυνε αίτημα στο υπουργείο Οικονομίας να το ενημερώσει αν η υπουργική απόφαση της 29^{ης} Ιουλίου 1991 είχε

κοινοποιηθεί στους ενδιαφερόμενους οργανισμούς. Με μία προδικαστική απόφαση της 31^{ης} Δεκεμβρίου 1998, το διοικητικό πρωτοδικείο επανέλαβε το ίδιο αίτημα. Με μία τρίτη προδικαστική απόφαση της 30^{ης} Απριλίου 2001, το διοικητικό πρωτοδικείο απηύθυνε αίτημα στο υπουργείο Οικονομίας να το ενημερώσει αν η απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991 είχε πράγματι εφαρμοσθεί στους υπαλλήλους του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και σε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

7. Με απόφαση της 25^{ης} Οκτωβρίου 2005 (η οποία επιδόθηκε στους προσφεύγοντες στις 16 Φεβρουαρίου 2006), το διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε την αίτηση των προσφευγόντων. Έκρινε ότι η υπουργική απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991 έπρεπε να θεωρηθεί ως ανυπόστατη, όπως είχε ήδη κρίνει το Συμβούλιο της Επικρατείας σε άλλες περιπτώσεις, διότι ο τύπος για τη δημοσίευσή της δεν είχε τηρηθεί. Ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να χρησιμεύσει ως νομική βάση για την ικανοποίηση του αιτήματος των προσφευγόντων.

8. Στις 4 Απριλίου 2006, οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Η συζήτηση, η οποία είχε αρχικά οριστεί για τις 10 Ιανουαρίου 2007, αναβλήθηκε για τις 3 Δεκεμβρίου 2008, εν αναμονή της απόφασης του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην απόφαση *Αρβανιτάκη-Ρομποτή κατά Ελλάδας* (αριθ. 27278/03) η οποία εκδόθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2008. Με απόφαση της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2009, το εφετείο απέρριψε την έφεση.

9. Στις 17 Ιουνίου 2009, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν αίτηση αναίρεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας, ενώπιον του οποίου η διαδικασία εκκρεμεί ακόμη.

2. Η διαδικασία που εισήχθη στις 29 Δεκεμβρίου 1998

10. Στις 29 Δεκεμβρίου 1998, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών μία αίτηση όμοια με την προηγούμενη η οποία όμως αφορούσε την περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 1994 έως 31 Ιουλίου 1996.

11. Η συζήτηση, η οποία είχε αρχικά ορισθεί για τις 26 Ιανουαρίου 2000, αναβλήθηκε πέντε φορές, εκ των οποίων τρεις με αίτημα των προσφευγόντων και δύο με αίτημα της αντίδικης πλευράς. Έλαβε χώρα στις 19 Σεπτεμβρίου 2001.

12. Με απόφαση της 30^{ης} Νοεμβρίου 2001, το διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε την αίτηση των προσφευγόντων. Έκρινε ότι τόσο η υπουργική απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991 όσο και εκείνη της 29^{ης} Ιουλίου 1991 δεν είχαν τοιχοκολληθεί όπως προέβλεπε ο νόμος. Συνεπώς, καθώς είχαν δημοσιευθεί κατά παράβαση των επιταγών του νόμου, έπρεπε να θεωρηθούν ανυπόστατες. Το διοικητικό πρωτοδικείο επεσήμανε, επιπλέον, ότι η απόφαση της 29^{ης} Ιουλίου 1991 είχε ακυρωθεί με απόφαση της ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας διότι είχε κριθεί *ultra petita*.

13. Στις 9 Μαΐου 2002, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν έφεση ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, το οποίο απέρριψε την έφεση στις 28 Μαΐου 2004.

14. Στις 26 Ιανουαρίου 2005, οι προσφεύγοντες άσκησαν αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η συζήτηση, η οποία είχε αρχικά ορισθεί για τις 16 Ιανουαρίου 2006, αναβλήθηκε αυτεπάγγελτα για τις 30 Ιανουαρίου 2006, κατόπιν για τις 29 Μαΐου, 6 Νοεμβρίου 2006, 23 Απριλίου, 10 Δεκεμβρίου 2007, 7 Απριλίου, 22 Σεπτεμβρίου και 8 Δεκεμβρίου 2008, ημερομηνία κατά την οποία αυτή έλαβε χώρα. Η διαδικασία εκκρεμεί ακόμη.

3. Η διαδικασία που εισήχθη στις 20 Δεκεμβρίου 2001

15. Στις 20 Δεκεμβρίου 2001, οι προσφεύγοντες άσκησαν ομοίως ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αποζημίωσης σε βάρος του νοσοκομείου και του Δημοσίου. Το αντικείμενο της αγωγής ήταν το ίδιο με τις δύο προηγούμενες διαδικασίες, αλλά για την περίοδο από 1^η Ιουλίου 1991 έως τις 31 Ιουλίου 1996.

Η συζήτηση, η οποία είχε αρχικά ορισθεί για τις 26 Απριλίου 2004, αναβλήθηκε για τις 27 Σεπτεμβρίου, 13 Δεκεμβρίου 2004 και τις 30 Μαΐου 2005 οπότε και έλαβε χώρα.

16. Με απόφαση της 27^{ης} Οκτωβρίου 2005, το διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε την αγωγή.

17. Η έφεση των προσφευγόντων κατά της απόφασης αυτής έπρεπε να εξετασθεί από το διοικητικό εφετείο στις 24 Σεπτεμβρίου 2008, κατόπιν δύο αναβολών, εκ των οποίων η μία με αίτημα των προσφευγόντων εν αναμονή της απόφασης του Δικαστηρίου στην προαναφερόμενη απόφαση *Αρβανιτάκη-Ρομποτή* και η άλλη λόγω αποχής των δικηγόρων και των γραμματέων των δικαστηρίων. Με απόφαση της 5^{ης} Φεβρουαρίου 2009, το εφετείο απέρριψε την έφεση των προσφευγόντων για τον λόγο ότι δεν είχαν πληρώσει το απαιτούμενο παράβολο.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

18. Σύμφωνα με το άρθρο 33 του διατάγματος 341/1978 το οποίο ίσχυε κατά την ημερομηνία προσφυγής ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών από τους προσφεύγοντες, ο πρόεδρος του δικαστηρίου μπορούσε οποτεδήποτε να ορίσει τη συζήτηση σε μία πιο κοντινή ημερομηνία από εκείνη που είχε αρχικά ορισθεί, είτε αυτεπάγγελα είτε με αίτημα ενός εκ των διαδίκων.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

**I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ**

19. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Επικαλούνται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το εφαρμοστέο τμήμα του οποίου έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Επί του παραδεκτού

20. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες εσφαλμένα εισήγαγαν τη δεύτερη και την τρίτη διαδικασία διότι η υπόθεσή τους είχε ήδη επιλυθεί με την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου της 25^{ης} Οκτωβρίου και υπήρχε νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας η οποία ήταν δυσμενής για εκείνους.

21. Επιπλέον, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι ορισμένοι προσφεύγοντες δεν μπορούν να υποστηρίξουν ότι είναι «θύματα»: η υπ' αριθ. 17 προσφεύγουσα δε συμμετείχε στην πρώτη διαδικασία, η υπ' αριθ. 23 προσφεύγουσα δε συμμετείχε ούτε στη δεύτερη ούτε στην τρίτη διαδικασία, οι υπ' αριθ. 7, 19, 23 και 29 προσφεύγοντες δε συμμετείχαν στην έφεση και την αίτηση αναίρεσης στο πλαίσιο της δεύτερης διαδικασίας, η αγωγή του υπ' αριθ. 7 προσφεύγοντα κηρύχθηκε अपαράδεκτη

από το διοικητικό πρωτοδικείο στην τρίτη διαδικασία. Τέλος, οι κληρονόμοι του υπ' αριθ. 8 προσφεύγοντα, ο οποίος απεβίωσε τον Φεβρουάριο του 2005, δεν τον υποκατέστησαν στην τρίτη διαδικασία.

22. Οι προσφεύγοντες υπογραμμίζουν ότι όλοι οι προσφεύγοντες συμμετείχαν σε όλες τις διαδικασίες και είναι όλοι «θύματα» υπό την έννοια του άρθρου 34 της Σύμβασης.

23. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να επιληφθεί μίας υπόθεσης παρά μόνο αφού έχουν εξαντληθεί τα εθνικά ένδικα μέσα και εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση της οριστικής εσωτερικής απόφασης. Επιπλέον, δεν είναι αρμόδιο να αξιολογήσει τις πιθανότητες επιτυχίας των προσφευγόντων εφόσον αποφασίσουν να εξαντλήσουν τα εθνικά ένδικα μέσα. Πρέπει επομένως να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης σύμφωνα με την οποία η υπόθεση δεν είχε καμία πιθανότητα επιτυχίας λαμβανομένης υπόψη της απόφασης του διοικητικού πρωτοδικείου της 25^{ης} Οκτωβρίου 2005.

24. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά τους προσφεύγοντες που αναφέρει η Κυβέρνηση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι διάφορα έγγραφα της διαδικασίας υποδεικνύουν ότι αυτοί συμμετείχαν σε όλα τα στάδια των τριών διαδικασιών και η Κυβέρνηση δεν αμφισβήτησε το γεγονός αυτό στις παρατηρήσεις της σε απάντηση σε αυτές των προσφευγόντων. Συνεπώς, το Δικαστήριο απορρίπτει την αρχική ένσταση της Κυβέρνησης ως προς τούτο.

25. Τέλος, πρέπει να διαχωρισθεί η υπόθεση των κυρίων Αθανασίου Κρανίδα (αριθ.6) και Γεωργίου Τσουκαλά (αριθ.25), οι οποίοι παραιτήθηκαν από την προσφυγή τους, από εκείνη των υπολοίπων προσφευγόντων και να διαγραφεί από το πινάκιο.

26. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

27. Σε ό,τι αφορά την πρώτη διαδικασία, η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 10 Φεβρουαρίου 1995, με την κατάθεση της αίτησης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, και εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Έχει διαρκέσει συνεπώς έως σήμερα πάνω από δεκαπέντε έτη για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας. Η δεύτερη διαδικασία άρχισε στις 29 Δεκεμβρίου 1998, με την κατάθεση της αίτησης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, και εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Έχει διαρκέσει επομένως έως σήμερα δώδεκα έτη περίπου για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας. Η τρίτη διαδικασία άρχισε στις 20 Δεκεμβρίου 2001, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, και περατώθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2009, με την απόφαση του διοικητικού εφετείου. Διήρκεσε επομένως επτά έτη και δύο μήνες περίπου για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

28. Η Κυβέρνηση αιτιολογεί τη διάρκεια της διαδικασίας λόγω του αριθμού των προσφευγόντων, της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της έλλειψης επιμέλειας των προσφευγόντων και των αναβολών που αυτοί ζήτησαν. Υπογραμμίζει, επιπλέον, ότι το διακύβευμα της υπόθεσης δεν ήταν σημαντικό για τους προσφεύγοντες και αυτή στην πραγματικότητα είχε ήδη επιλυθεί με την απόφαση της 25^{ης} Οκτωβρίου 2005.

29. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η υπόθεση δεν ήταν πολύπλοκη διότι δεν αφορούσε παρά την ερμηνεία μίας μόνο νομοθετικής

διάταξης. Όσον αφορά το πρόβλημα που έθετε ο μεγάλος αριθμός αιτούντων, το οποίο επικαλείται η Κυβέρνηση, τούτο αφορά μόνο τη γραμματεία του δικαστηρίου και όχι τους δικαστές της έδρας. Τέλος, υπογραμμίζουν ότι οι διατάξεις που επιτρέπουν την επιτάχυνση της διαδικασίας εφαρμόζονται σπανίως, μόνο σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως οι συντάξεις ατόμων με βαριές αναπηρίες.

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία, και ειδικότερα την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, την συμπεριφορά των προσφευγόντων και εκείνη των αρμοδίων αρχών, καθώς και της σημασίας της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

31. Σε ό,τι αφορά την πρώτη διαδικασία, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διάρκεια αυτής δεν είναι εύλογη: αρκεί η διαπίστωση ότι η διαδικασία ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου διήρκεσε έντεκα έτη (από τις 10 Φεβρουαρίου 1995 έως τις 16 Φεβρουαρίου 2006) και ότι η υπόθεση εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Το ίδιο ισχύει για τη δεύτερη διαδικασία, η οποία εισήχθη στις 29 Δεκεμβρίου 1998 και εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Τέλος, όσον αφορά την τρίτη διαδικασία, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αποχή των δικηγόρων και των γραμματέων των δικαστηρίων δε συνέβαλε σε σημαντική επιμήκυνση της διαδικασίας ενώπιον του εφετείου, διότι στην περίοδο αυτή συμπεριλαμβάνονται και οι δικαστικές διακοπές (από 12 Μαρτίου έως 24 Σεπτεμβρίου 2008). Αντιθέτως, κατόπιν της πρώτης αναβολής που ζητήθηκε από τους προσφεύγοντες στις 15 Νοεμβρίου 2006,

η δικάσιμος ορίσθηκε για τις 12 Μαρτίου 2008, γεγονός για το οποίο ευθύνονται οι δικαστικές αρχές.

32. Το Δικαστήριο εκτιμά συνεπώς ότι οι επίδικες διαδικασίες δε συνάδουν με την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας». Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

33. Επικαλούμενοι το άρθρο 13 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την απουσία πραγματικής προσφυγής για την προβολή παραπόνου για τη διάρκεια μίας διαδικασίας.

34. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτή τη θέση. Υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες μπορούσαν, αφενός, να ζητήσουν τον ορισμό δικάσιμου σε ημερομηνία πιο κοντινή από εκείνη που είχε αρχικά ορισθεί και, αφετέρου, να ασκήσουν αγωγή αποζημίωσης στη βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα.

35. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτή η αιτίαση συνδέεται με εκείνη που εξετάστηκε ανωτέρω και πρέπει επομένως να κηρυχθεί και αυτή παραδεκτή.

36. Υπενθυμίζει ότι είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν πρόσφερε στους ενδιαφερόμενους μία πραγματική προσφυγή με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που θα τους επέτρεπε να παραπονεθούν για τη διάρκεια μίας διαδικασίας (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Φραγγαλέξη κατά Ελλάδα*, αριθ. 18830/03, 9 Ιουνίου 2005, §§ 18-23 και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδα*, αριθ. 12286/08, 22 Ιουλίου 2010). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει εν προκειμένω κανένα λόγο για να παρακάμψει την νομολογία αυτή, πολύ περισσότερο αφού η Κυβέρνηση

δεν βεβαιώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη έχει αποκτήσει εν τω μεταξύ μία τέτοια προσφυγή.

37. Συνεπώς υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 στην προκειμένη περίπτωση.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ.1

38. Επικαλούμενοι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι τους στέρησαν ένα μέρος της αποζημίωσης για υπερωριακή απασχόληση την οποία ισχυρίζονταν ότι δικαιούνταν.

39. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι καθώς ήταν όλοι ιατροί και εργάζονταν σε δημόσιο νοσοκομείο, οι προσφεύγοντες είχαν ασκήσει αυτές τις αιτήσεις ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου προκειμένου να τους καταβληθεί συμπληρωματική αποζημίωση, καθορισθείσα σε ένα συγκεκριμένο ποσοστό επί του μισθού τους, για υπερωριακή απασχόληση, στηριζόμενοι σε μία υπουργική απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991. Το διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε τις αιτήσεις τους, στη βάση μίας προγενέστερης νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας που κήρυξε την υπουργική απόφαση αβάσιμη και ανυπόστατη λόγω μη τήρησης των τύπων περί δημοσίευσης.

40. Η αιτίαση των προσφευγόντων σε αυτή την υπόθεση είναι παρόμοια με την επικαλούμενη σε δύο υποθέσεις του ίδιου τύπου: τις αποφάσεις *Αρβανιτάκη-Ρομποτή κατά Ελλάδας* (αριθ. 27278/03, 18 Μαΐου 2006) και *Αβδελίδης και λοιποί κατά Ελλάδας* (αριθ. 15938/06, 10 Απριλίου 2008), στις οποίες το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής:

«Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προβαλλόμενη αξίωση των προσφευγόντων δεν μπορεί να θεωρηθεί «αγαθό» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, καθώς δεν διαπιστώθηκε από δικαστική απόφαση έχουσα ισχύ δεδικασμένου. Εν τούτοις, αυτή είναι η προϋπόθεση ώστε μία αξίωση να είναι βεβαία και απαιτητή και, συνεπώς, να προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 (βλέπε ιδίως *Ελληνικά Διυλιστήρια Στραν και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδας*, 9 Δεκεμβρίου 1994, § 59, série A, no. 301-B). Ειδικότερα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, καθόσο χρόνο η υπόθεση των προσφευγόντων εκκρεμούσε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, από την αγωγή των προσφευγόντων δεν εγεννάτο υπέρ αυτών δικαίωμα απαίτησης, αλλά μόνο το ενδεχόμενο επίτευξης παρόμοιας απαίτησης. Επομένως, η απόφαση 3049/2005 του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο απέρριψε τα αιτήματά τους, δε θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την αποστέρηση των προσφευγόντων από περιουσιακό στοιχείο, του οποίου τύγχαναν κύριοι.»

41. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο δε διακρίνει κανένα λόγο για να απομακρυνθεί από το συμπέρασμα αυτό.

42. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

43. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

44. Οι προσφεύγοντες αξιώνουν 18.000 ευρώ έκαστος για την ηθική βλάβη που υποστηρίζουν ότι υπέστησαν.

45. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγοντες επιχειρούν να λάβουν για ηθική βλάβη τα ποσά που θα είχαν λάβει αν τα ελληνικά δικαστήρια είχαν κάνει δεκτές τις αγωγές τους. Τούτο προκύπτει σαφώς από το γεγονός ότι στην προσφυγή τους αξίωναν αρχικά 18.000 για υλική ζημία και 1.800 ευρώ για ηθική βλάβη.

46. Το Δικαστήριο δε διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας, αν υπάρχει, και απορρίπτει αυτό το αίτημα. Απεναντίας, εκτιμά ότι η επιμήκυνση της επίδικης διαδικασίας πέραν της «λογικής προθεσμίας» προκάλεσε στους προσφεύγοντες μία βέβαιη ηθική βλάβη η οποία αιτιολογεί την επιδίκαση αποζημίωσης. Λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των προσφευγόντων, τον αριθμό των διαδικασιών, τη φύση της διαπιστωθείσας παραβίασης καθώς και την ανάγκη καθορισμού των ποσών κατά τρόπο ώστε το συνολικό ποσό να συμβαδίζει με τη νομολογία του επί του ζητήματος και να είναι εύλογο υπό το φως του διακυβεύματος της επίδικης διαδικασίας (*Αρβανιτάκη-Ρομποτή και λοιποί κατά Ελλάδα* [GC], αριθ. 27278/03), το Δικαστήριο επιδικάζει για την αιτία αυτή το αιτούμενο

ποσό σε έκαστο εκ των προσφευγόντων, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

47. Οι προσφεύγοντες διευκρινίζουν ότι για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων καθώς και για εκείνα ενώπιον του Δικαστηρίου, έκαστος εξ αυτών αναγκάστηκε να καταβάλει ποσό 6.680 ευρώ. Εν τούτοις, ζητούν μόνο το ποσό των 250 ευρώ συμπεριλαμβανομένων όλων των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης.

48. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν τα αναγκαία δικαιολογητικά για τα ποσά που αξιώνουν.

49. Λαμβανομένης υπόψη της απουσίας οποιουδήποτε δικαιολογητικού από την πλευρά των προσφευγόντων και της νομολογίας του επί του ζητήματος, το Δικαστήριο απορρίπτει το αίτημα σχετικά με τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

50. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Διαχωρίζει την υπόθεση των υπ' αριθ. 6 και 25 προσφευγόντων από εκείνη των λοιπών προσφευγόντων και τη διαγράφει από το πινάκιο.

2. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

5. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει σε έκαστο των προσφευγόντων και από κοινού στους υπ' αριθ. 8 προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών, 18.000 (δεκαοκτώ χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

6. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 3 Φεβρουαρίου 2011, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

(υπογραφή)

André Wampach

Elisabeth Steiner

Αναπληρωτής Γραμματέας

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

FǼ È È

GǼ È È È

HǼ È È

IǼ È È

ÍǼ È È

ÎǼ È È

ÏǼ È È

ÌǼ È Ǽ

Á Á Á

Á Á È È ǼǼ È ǼǼ È Ǽ

Á Á

JǼ È È

FǼÈ È È

FFÈ È È

FGÈ È È

FHÈ È È

FI È È È

FÍ È È È

FÎ È È È

FÏ È È È

FÌ È È È

FJÈ È È

GEÈ È È

ΓΓΉ È È

ΓΓΑÈ È

ΓΓΑ È È È

Γ ΓΑ È È

Γ ΓΑ È È

Γ ΓΑ È È

Γ ΓΑ È È

Γ ΓΑ È È

ΓΓΑ È È

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 18 Μαρτίου 2011.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος